

3. СЭНДБОКС ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ЖУРМЫН ОЛОН УЛСЫН ХАРЬЦУУЛСАН СУДАЛГАА

Гүйцэтгэсэн: Б.Даваамаа¹, О.Лхагважаргал²

-
1. СЗХ, ЗЗСХГ-ын Сэндбоксын албаны мэргэжилтэн, davaamaa@frc.mn
 2. СЗХ, ЗЗСХГ-ын Сэндбоксын албаны мэргэжилтэн, lkhagvajargal@frc.mn

ХУРААНГУЙ

Технологид суурилсан шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бодит орчинд турших, тухайн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд тохирсон хууль, эрх зүйн зохицуулалтын орчныг бүрдүүлэх зорилгоор улс орнууд сэндрбокс зохицуулалтыг 2016 оноос эхлэн санхүүгийн зах зээлдээ нэвтрүүлж эхлээд байна. Өнөөгийн байдлаар сэндрбокс зохицуулалтыг дэлхийн 60 гаруй улс нэвтрүүлээд байна. Харин Монгол улсын хувьд 2021 онд “Сэндрбокс зохицуулалтын орчны журам”-ыг баталж, технологид суурилсан шинэлэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, бизнес загварыг Зохицуулагч байгууллагын хяналт дор хязгаарлагдмал орчинд, тодорхой цаг хугацаанд турших сэндрбоксын орчныг бүрдүүлэн ажиллаж байна. Энэхүү судалгааны ажлаар технологийн дэвшилд суурилсан шинэлэг санхүүгийн үйлчилгээг зах зээлд нэвтрэхийг дэмжих олон улсын сэндрбоксын сайн туршлага, стандартыг нэвтрүүлэх, сэндрбокс зохицуулалтын орчныг сайжруулах зорилгоор нийт 13 орны сэндрбоксын туршлага болон сэндрбоксын журам, удирдамжийг судалж Монгол улсын сэндрбоксын журамд тусгагдаагүй олон улсын сэндрбоксын журмын заалтуудыг тодорхойлон сэндрбокс орчны журмыг сайжруулахад холбогдох санал, дүгнэлтийг боловсрууллаа.

Түлхүүр үгс: сэндрбоксын зохицуулалтын орчин, зохицуулалт, нийтлэг шалгуур

JEL ангилал: G18, G19, G28

АГУУЛГА

НЭГ. УДИРТГАЛ.....	99
ХОЁР. ОЛОН УЛСЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ	101
2.1. Их Британи Улс	103
2.2. Сингапур Улс	104
2.3. Малайз улс.....	105
2.4. Хонг Конг Улс.....	107
2.5. Өмнөд Солонгос Улс	108
ГУРАВ. УЛС ОРНУУДЫН СЭНДБОКС ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ЖУРАМ.....	112
ДӨРӨВ. ДҮГНЭЛТ, САНАЛ.....	115
ТАВ. ЭХ СУРВАЛЖ.....	118
ХАВСРАЛТ	119

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Сэндбокс зохицуулалтын орчны журам, удирдамжийг судалсан 13 улс.....	100
Зураг 2. Олон улсын сэндбокс орчинд нэвтрүүлж буй сэндбокс, төрлөөр	102
Зураг 3. Олон улсын сэндбокс орчны амжилттай туршилтын үр дүн	102
Зураг 4. Их Британи Улсын сэндбоксын процесс.....	103
Зураг 5. Их Британи улсын сэндбоксоод ирүүлсэн хүсэлтийн тоо, амжилттай туршигдсан хувиар	103
Зураг 6. Их Британи улсын сэндбокс орчинд туршигдаж буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний тоо, төрлөөр.....	103
Зураг 7. Сингапур улсын сэндбоксын процесс.....	104
Зураг 8. Сингапур улсын сэндбоксын төрлүүд.....	104
Зураг 9. Малайз улсын сэндбоксын процесс	106
Зураг 10. Малайз улсын сэндбокс орчинд туршигдаж буй бүтээгдэхүүн үйлчилгээ, технологийн төрлөөр.....	106
Зураг 11. Хонг Конг улсын сэндбокс орчинд туршигдаж буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, төрлөөр.....	108
Зураг 12. Өмнөд Солонгос улсын сэндбоксын процесс	110
Зураг 13. Өмнөд Солонгос улсын сэндбокс орчинд туршигдаж буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, төрлөөр.....	111

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Олон улсын сэндбокс төрлүүд.....	101
Хүснэгт 2. Улс орнуудын сэндбокс зохицуулалтад мөрдөгддөг нийтлэг шалгуурууд.....	112
Хүснэгт 3. Сэндбоксын зохицуулалтын орчны журамд тусгагдаагүй олон улсын заалтууд.....	113

НЭГ. УДИРТГАЛ

Аж үйлдвэрийн дөрөвдүгээр хувьсгал буюу технологийн өндөр хөгжлийн нөлөөгөөр уламжлалт санхүүгийн зах зээлээс дэвшилтэт технологид суурилсан илүү ухаалаг санхүүгийн эко систем рүү улс орнууд хурдацтай шилжиж байна. Үүнтэй холбоотойгоор санхүүгийн салбарт санхүүгийн хүртээмжийг нэмэгдүүлж, цаг хугацаа зардлыг хэмнэсэн технологид суурилсан шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний тоо эрс нэмэгдэж байна. Гэсэн хэдий ч урьд өмнө ашиглагдаж байгаагүй шинэ, шинэлэг бүтээгдэхүүн үйлчилгээг даган санхүүгийн зах зээлд тодорхой бус байдал үүсэн, кибер халдлага гарч хэрэглэгчийн мэдээллийн аюулгүй байдал алдагдах, мөнгө угаах болон санхүүгийн гэмт хэрэг үйлдэгдэх зэрэг олон тооны эрсдэлүүд үүсэж байна. Финтек бүтээгдэхүүнтэй холбоотой эдгээр нөхцөл байдлыг санхүүгийн уламжлалт аргаар зохицуулснаар компаниудад эрх зүйн орчны хатуу хязгаарлалтаас үүдэн шинэлэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ шийдлийг зах зээлд бий болгохоос зайлсхийх эсхүл санхүүгийн хяналт, зохицуулалтаас гадуур үйл ажиллагаа эрхлэх нөхцөлийг бүрдүүлдэг. Харин зохицуулагч байгууллагын зүгээс шинэлэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ бүрд зориулан хууль тогтоомжийг байнга өөрчлөх боломжгүй бөгөөд шинэлэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, бизнес загварт тохирсон хууль эрх зүйн орчныг бүрдүүлэхэд ихээхэн хугацаа шаарддаг тул технологид суурилсан санхүүгийн үйлчилгээнд зохицуулалтын шинэ хэлбэрийн хэрэгцээ шаардлага бий болсон. Иймд улс орнууд финтек бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нэвтрүүлэхийг дэмжих зорилгоор инновацын хаб болон сэндбокс зохицуулалтын орчин гэсэн зохицуулалтын хэлбэрүүдийг ашиглаж байна.

Сэндбокс зохицуулалтын орчныг 2016 онд анх Их британи улс шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ гаргахад зарцуулах цаг хугацаа, зардлыг бууруулах, зах зээлд нэвтэрч буй бүтээгдэхүүний тоог нэмэгдүүлэх зорилгоор технологид суурилсан шинэлэг бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нэвтрэхээс өмнө турших сэндбокс зохицуулалтын орчныг бий болгож олон улсад таниулсан. Үүнийг хөгжингүй болон хөгжиж буй орнуудын зохицуулагч байгууллагууд санхүүгийн тогтвортой байдлыг хангах, хэрэглэгчийн эрх ашгийг хамгаалах, түүнчлэн инновац бий болгохыг дэмжихэд тохиромжтой бодлогын арга хэрэгсэл хэмээн үзэж, дэлхийн 60 гаруй улс сэндбоксыг нэвтрүүлж, түүний эрх зүйн орчныг бий болгож, туршилтыг эхлүүлээд байна. Харин Монгол улсын хувьд санхүүгийн зах зээлд технологид суурилсан шинэлэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ нэвтрэхийг дэмжих зорилгоор “Сэндбокс зохицуулалтын орчны журам”-ыг баталж, технологид суурилсан шинэлэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, бизнес загварыг Зохицуулагч байгууллагын хяналт дор хязгаарлагдмал орчинд, тодорхой цаг хугацаанд турших сэндбоксын орчныг бүрдүүлэн ажиллаж байна. Тус журам нь 2021 онд хэрэгжиж эхэлсэн бөгөөд журмын дагуу сэндбоксын орчинд бүтээгдэхүүн турших хүсэлтийг жил бүрийн 3 болон 9 дүгээр сарын ажлын эхний 10 хоногт хүлээн авдаг. 2021–2022 онд нийт 15 байгууллага сэндбоксын орчинд орох хүсэлт ирүүлснээс шаардлага хангасан 2 бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг сэндбоксын орчинд амжилттай туршиж байна. Сэндбоксын орчинд шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ турших нь шинийг санаачлагчид болон зохицуулагч байгууллагын аль алинд нь уг бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нэвтрэхээс өмнө эрсдэлийг таньж урьдчилан сэргийлэх, хөрөнгө оруулагч, үйлчлүүлэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах гэх мэт зохицуулалтын туршлага олж авах боломжийг олгоно.

Иймд энэхүү судалгааны ажлаар технологийн дэвшилд суурилсан шинэлэг санхүүгийн үйлчилгээг зах зээлд нэвтрэхийг дэмжих олон улсын сэндрбоксын сайн туршлага, стандартыг нэвтрүүлэх, сэндрбокс зохицуулалтын орчныг сайжруулах зорилгоор нийт 13 орны сэндрбоксын туршлага болон сэндрбоксын журам/ удирдамжийг судалсан. Уг судалгаанд Австрали, Хонг Конг, Ямайка, Малайз, Саудын Араб, Сингапур, Шри-Ланка, Тайван, Тайланд, Их британи, Кени болон Нигер зэрэг улсуудын сэндрбоксын удирдамж/ журмыг судалж, “Сэндрбокс зохицуулалтын орчны журам”-тай харьцуулан заалт бүрээр нь тулгаж, Монгол улсын сэндрбоксын журамд тусгагдаагүй олон улсын сэндрбоксын журмын заалтуудыг тодорхойлон сэндрбокс орчны журмыг сайжруулахад холбогдох санал, дүгнэлтийг боловсрууллаа.

Зураг 1. Сэндрбокс зохицуулалтын орчны журам, удирдамжийг судалсан 13 улс

Энэхүү судалгааны ажил нийт 5 бүлэгтэй. Дараагийн бүлэгт сэндрбокс зохицуулалтын орчны олон улсын өнөөгийн байдлын талаар танилцуулна. Судалгааны гурав, дөрөвдүгээр бүлэгт харгалзан олон улсын сэндрбокс орчны зохицуулалт болон Монгол улсын сэндрбокс зохицуулалтын орчны журамд тусгах өөрчлөлтүүдийг тусгасан. Харин сүүлийн бүлэгт дүгнэлтийг оруулав.

ХОЁР. ОЛОН УЛСЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ

Сэндбокс орчин нь анх 2016 онд Их Британи улсад үүсэж хөгжсөн бөгөөд энэхүү улсын туршлагад үндэслэн олон улс орнууд сэндбокс зохицуулалтын орчныг шинээр нэвтрүүлсээр байна. 2020 оны Дэлхийн банкны судалгаагаар 2016–аас 2020 оны хооронд нийт 57 улс 73 төрлийн сэндбокс орчинд технологид суурилсан санхүүгийн шинэ бүтээгдэхүүн үйлчилгээг туршиж байна. Хязгаарлагдмал бодит орчинд бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээ туршиж буй 57 орны 16 улс нь хөгжингүй улс, 41 улс нь хөгжиж буй улс орнууд байна. Эдгээр улс орнуудын санхүүгийн зохицуулалтын хэлбэрээс шалтгаалан сэндбокс зохицуулалтыг төв банк нь эсхүл санхүүгийн зохицуулагч байгууллага нь хариуцан хэрэгжүүлж байна. Одоогийн байдлаар улс орнууд түгээмэл 4 төрлийн сэндбокс орчноос өөрийн улсын онцлогт нийцсэнийг сонгож бүтээгдэхүүн үйлчилгээг туршиж байгаа бол зарим улс орнууд 2–3 өөр төрлийн сэндбоксын орчин бий болгож бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээ туршиж зах зээлд амжилттай нэвтрүүлж байна.

Хүснэгт 1. Олон улсын сэндбокс төрлүүд

Бодлогод суурилсан сэндбокс	Инновацад суурилсан сэндбокс	Сэдэвчилсэн сэндбокс	Хил дамнасан сэндбокс
☐ Тодорхой зохицуулалт эсхүл бодлогын нөлөөг үнэлэх зорилгоор бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг туршдаг сэндбокс орчин.	☐ Зохицуулалттай зах зээлд гарах зардлыг бууруулж, шинэ бизнесийн загваруудын зах зээлд амьдрах чадварыг шалгах боломжийг олгож, инновацыг дэмждэг сэндбокс орчин.	☐ Тодорхой бодлого, инновацын хөгжлийг хурдасгах, эсхүл тодорхой нэгэн дэд салбар, хүн амын тодорхой бүлэгт чиглэсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний хөгжлийг дэмждэг сэндбокс орчин.	☐ Санхүүгийн байгууллагуудын хил дамнасан үйл ажиллагааг дэмжихийн зэрэгцээ зохицуулагч байгууллагуудын хамтын ажиллагааг дэмжих зорилготой сэндбокс орчин.

Түүнчлэн, олон улсад нэвтрүүлж буй сэндбоксын орчныг төрлөөр нь ангилан харвал 63 хувь нь технологид суурилсан санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ буюу финтекийн үйлчилгээг дэмжих, 10 хувь нь блокчэйн технологийн хөгжлийг дэмжих, 8 хувь нь технологид суурилсан даатгалын үйлчилгээ буюу инсуртек, 8 хувь нь төлбөр тооцооны үйлчилгээ, 5 хувь нь хэрэглэгчийг таних технологи, 3 хувь нь регтек буюу технологид суурилсан санхүүгийн хяналт зохицуулалтыг хөгжүүлэхэд чиглэсэн бол үлдсэн 3 хувь нь бусад төрөлд хамаарч байна.

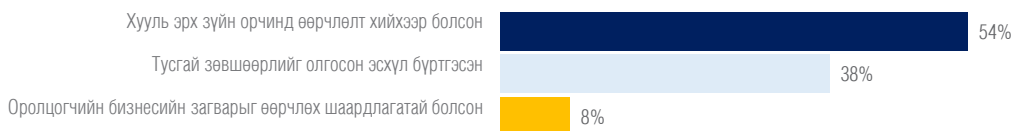
Зураг 2. Олон улсын сэндрокс орчинд нэвтрүүлж буй сэндрокс төрлөөр

Эх сурвалж: Дэлхийн банк

Харин сэндрокс орчноос амжилттай туршигдаж гарсан бүтээгдэхүүн үйлчилгээний 50 гаруй хувийг шууд зах зээлд нэвтрүүлэхэд уламжлалт зохицуулалт тохиромжгүй байсан тул хууль эрх зүйн орчинд өөрчлөлт хийсний дараа зах зээлд нэвтрүүлэхээр болсон бол 38 хувийг нь бүртгэж, тусгай зөвшөөрөл олгон зах зээлд нэвтрүүлсэн. Энэ нь технологид суурилсан шинэлэг бүтээгдэхүүн үйлчилгээнд уламжлалт санхүүгийн хууль эрх зүйн орчин тохиромжгүй байгааг харуулж байна. Үлдсэн буюу бүтээгдэхүүн үйлчилгээний 8 хувийн бизнесийн загварыг өөрчилж дахин сэндрокс орчинд туршсан байна.

Зураг 3. Олон улсын сэндрокс орчны амжилттай туршилтын үр дүн

Эх сурвалж: Дэлхийн банк

Сэндрокс орчин нь технологийн дэвшилд суурилсан шинэ төрлийн санхүүгийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг хязгаарлагдмал бодит орчинд туршиж, тухайн шинэ бүтээгдэхүүн үйлчилгээнд тохирсон хууль эрх зүйн орчныг бий болгох боломж олгодог учраас сүүлийн жилүүдэд дэлхийн олон улс орнууд сэндрокс зохицуулалтын орчныг идэвхтэй нэвтрүүлж байна. Тухайлбал 2021–2022 оны хооронд Хавайн арлын орнууд болон Гана, Уганда, Оман, Соломон, Зимбабве гэх мэт хэд хэдэн улсууд сэндрокс зохицуулалтын орчныг шинээр нэвтрүүлжээ.

Цаашлаад Сэндрокс зохицуулалтын орчны туршлагаараа тэргүүлэгч Их британи, Малайз, Хонг Конг, Сингапур болон Солонгос зэрэг орнуудын сэндрокс зохицуулалтын орчны талаар товч авч үзье.

2.2. Сингапур Улс

Сингапурын төв банк 2016 онд санхүүгийн зах зээлд нэвтэрч буй технологийн дэвшлийг дэмжих, шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг турших боломжийг бизнес эрхлэгчдэд олгох зорилгоор финтек зохицуулалтын сэндроксыг эхлүүлсэн бөгөөд дараах шаардлагыг оролцогч компаниудад тавьдаг. Үүнд:

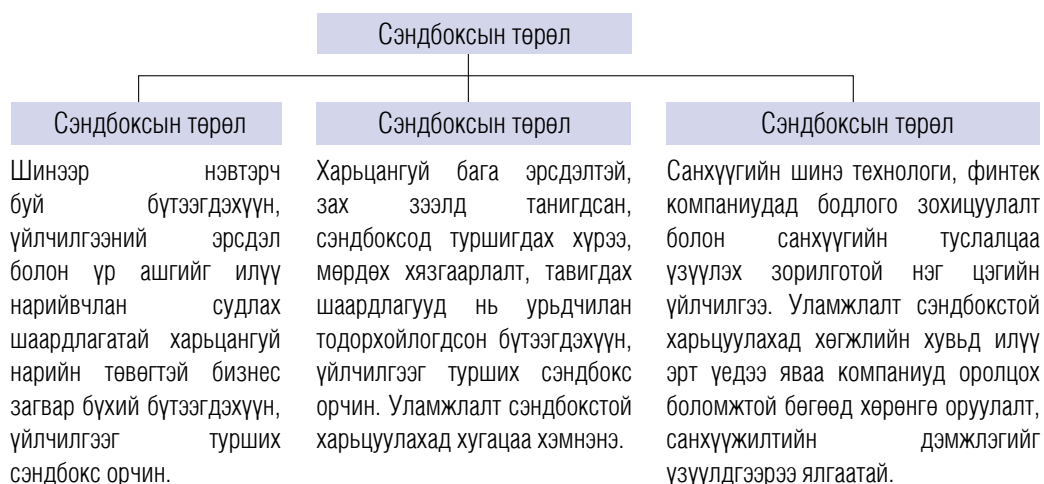
- Технологийн дэвшлийг ухаалгаар ашигласан, инновацлаг санхүүгийн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүлж байх;
- Хэрэглэгчид болон зах зээлд үр өгөөж авчирч байх;
- Сингапур улсын зах зээлд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээгээ нэвтрүүлэн, үйл ажиллагаа явуулах;
- Сэндроксын орчинд турших бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, туршилтаас хүлээгдэж буй үр дүнгээ нарийвчлан тодорхойлсон байх;
- Сэндроксын туршилтын хамрах хүрээ, тавигдах хязгаарлалтыг нарийн тодорхойлсон байх;
- Шинээр нэвтрүүлж буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээтэй холбоотой үүсэж болзошгүй эрсдэл, тэдгээрээс урьдчилан сэргийлэх бодлогын саналаа тодорхойлсон байх;
- Сэндроксын хугацаа дуусах үед хэрэгжүүлэх, гарах төлөвлөгөө болон бодит зах зээлд нэвтрэх, шилжих төлөвлөгөөг боловсруулсан байх зэрэг.

Зураг 7. Сингапур улсын сэндроксын процесс

Сингапур улсын Төв банк нь 2019 оноос эхлэн сэндрокс экспресс, 2022 оноос сэндрокс пласыг нэвтрүүлсэн. Одоогийн байдлаар сэндрокс, сэндрокс экспресс, сэндрокс плас гэсэн 3 төрлийн сэндроксыг нэвтрүүлэн үйл ажиллагаа явуулж байна.

Зураг 8. Сингапур улсын сэндроксын төрлүүд

2.3. Малайз улс

Малайз улс нь 2016 онд сэндбокс зохицуулалтын орчныг нэвтрүүлсэн анхдагч улсуудын нэг бөгөөд тухайн улсын сэндбокс орчин нь санхүүгийн байгууллагууд (бие даан эсвэл Финтек компанитай хамтран ажиллах) болон санхүүгийн үйлчилгээнд технологийн шинэчлэлийг ашигладаг эсвэл ашиглахаар төлөвлөж буй бүх финтек компаниудад нээлттэй байдаг.

Малайзын сэндбокс орчинд бүтээгдэхүүн үйлчилгээ турших хүсэлт гаргагч нь дараах шаардлагыг хангасан байх ёстой. Үүнд:

1. Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ эсхүл зах зээлд санал болгож буй шийдэл нь шинэлэг байх ба дараах шалгуурыг хангасан байна:
 - санхүүгийн үйлчилгээний хүртээмж, үр ашиг, аюулгүй байдал, чанарыг сайжруулахад чиглэсэн;
 - Малайзын санхүүгийн байгууллагуудын эрсдэлийн удирдлагын үр ашиг, үр нөлөөг нэмэгдүүлсэн; эсхүл
 - Малайзын эдийн засгийн үр ашгийг нэмэгдүүлэх, санхүүжилт, хөрөнгө оруулалтын шинэ боломжуудыг нээхэд чиглэсэн.
2. Хүсэлт гаргагч нь бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, шинээр нэвтрүүлж буй технологийн шийдлийн ашиг тус, үйл ажиллагаа, санхүүгийн үйлчилгээг сайжруулах, зах зээлийн эрэлтийн зөрүүг хангах боломжтой эсэхийг харуулах зохих үнэлгээг хийж, холбогдох эрсдэлийг тодорхойлсон.
3. Хүсэлт гаргагч нь сэндбокс орчинд туршилт хийх төлбөрийн чадамжтай байна. Үүнд санхүүгийн болон хүний нөөц, бүтээгдэхүүн үйлчилгээ, шийдлийг сэндбоксод турших явцад үүсэж болзошгүй эрсдэл, алдагдлыг бууруулах, хянах санхүүгийн чадамжийг харгалзан үзнэ.
4. Өргөдөл гаргагч нь сэндбоксоос гарсны дараа Малайз улсын зах зээлд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, бизнес загварыг гаргах бодит бизнес төлөвлөгөөтэй байх.
5. Сэндбоксод санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ болон бизнес загвар нь Төв банкны хяналт тавьдаг хууль тогтоомж, дүрэм журам, стандартуудтай бүрэн эсхүл хэсэгчлэн нийцэхгүй байгаа бол түүнийг тодорхойлсон байх.
6. Финтек компанийг найдвартай, ямарваа нэгэн ёс зүйн зөрчил, гажуудалгүй хүмүүс удирддаг байх зэрэг .

Цаашлаад, сэндбокс орчинд оролцох өргөдөл болон сэндбоксод үйл ажиллагаа явуулж буй оролцогчдод тавих хязгаарлалтыг авч үзэхдээ дараах шалгуурыг харгалзан үздэг. Үүнд:

- Санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ эсхүл нэвтрүүлж буй технологийн шийдлийн боломжит ашиг тус;
- Тухайн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, технологийн шийдэлтэй холбоотой үүсэж болзошгүй эрсдэл ба түүнийг бууруулах арга хэмжээ;
- Сэндбоксод оролцож буй санхүүгийн байгууллага эсвэл финтек компаниудын боловсон хүчний чадавх, туршлага зэрэг.

Сэндбоксоод хүсэлт гаргасан компани болон түүний санал болгож буй бүтээгдэхүүн үйлчилгээ бизнес загвар нь сэндбоксын шаардлагыг хангасан тохиолдолд оролцогч Төв банктай хамтран сэндбоксын туршилтыг эхлүүлэх бэлтгэл үе шатанд шилжинэ. Энэ үе шатанд сэндбоксын орчинд үйлчлэх хязгаарлалт, эрсдэлийн удирдлагын бодлого, сэндбоксын туршилтын гүйцэтгэлийг үнэлэх шалгуур үзүүлэлт (KPI) зэргийг урьдчилан хэлэлцэж тогтооно.

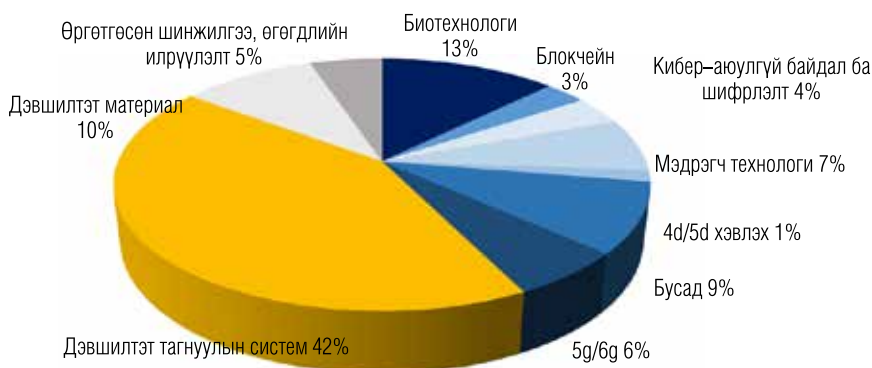
Бэлтгэл ажлыг амжилттай дуусгасан оролцогчдод сэндбокс зохицуулалтын хүрээнд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бодит орчинд турших зөвшөөрлийг олгодог. Сэндбоксын үргэлжлэх хугацаа нь туршилт эхэлсэн өдрөөс хойш хамгийн ихдээ 12 сар байх ба туршилтын хугацаа дууссаны дараа оролцогч Төв банкаас туршилтын хугацааг сунгах бичгээр зөвшөөрөл аваагүй тохиолдолд сэндбоксоод оролцох зөвшөөрөл болон оролцогчдод олгосон аливаа зохицуулалтын хөнгөлөлт хүчингүй болж оролцогч сэндбоксоос гарах төлөвлөгөөнд шилжинэ.

Зураг 9. Малайз улсын сэндбоксын процесс

Малайз улсын сэндбоксын орчинд 2020–2021 онд сэндбоксоод орох нийт 500 хүсэлт ирүүлсэн бөгөөд үүнээс 139 бүтээгдэхүүн үйлчилгээнд сэндбокс орчинд турших зөвшөөрлийг олгосон. Энэ хугацаанд санхүүгийн туршилтын зах зээл дээр нийт 52.78 тэрбум төгрөг мөнгөн хөрөнгө төвлөрсөн байна. Сэндбокс орчинд туршигдаж буй бүтээгдэхүүн үйлчилгээний 42 хувийг тагнуулын систем, 3 хувийг блокчейн, 6 хувийг 5G/6G үйлчилгээ, 7 хувийг мэдрэгч технологи, 13 хувийг биотехнологи, 5 хувийг өргөтгөсөн шиншилгээ, 10 хувийг сайжруулсан/ дэвшилтэт материал, 4 хувийг кибер аюулгүй байдлын систем эзэлж байгаа бол үлдсэн 9 хувийг бусад бүтээгдэхүүн үйлчилгээ эзэлж байна.

Зураг 10. Малайз улсын сэндбокс орчинд туршигдаж буй бүтээгдэхүүн үйлчилгээ, технологийн төрлөөр

Нэмж дурдахад Үндэсний технологи, инновацын сэндбокс орчин (NTIS)–ыг богино хугацааны эдийн засгийг нөхөн сэргээх төлөвлөгөө (PENJANA)–ний нэг хэсэг болгон 2020 онд эхлүүлсэн. Энэ нь судлаачид, шинийг санаачлагч, бизнес эрхлэгчдэд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээгээ амьд орчинд турших боломжийг олгодог хөтөлбөр бөгөөд тэдгээр бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг зах зээлд гаргахын тулд тэтгэлэгт хамрагдах боломжтой. Ингэснээр Малайз улсын сэндбоксын орчин нь зөвхөн технологид суурилсан санхүүгийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээ төдийгүй эрүүл мэнд, дэд бүтэц, аялал жуулчлал болон боловсролын салбарын олон төрлийн бүтээгдэхүүн үйлчилгээг турших боломжтой болсон.

2.4 Хонг Конг Улс

Хонг Конг Улс нь 2016 онд сэндбокс орчныг банк, санхүүгийн салбарын технологид суурилсан бүтээгдэхүүн үйлчилгээг турших тэдгээрийг хөгжүүлэх зорилгоор нэвтрүүлсэн. 2017 оны 9 сард эрх бүхий даатгагчид өөрсдийн бизнесийн үйл ажиллагаанд ашиглах инсуртек программуудыг туршилтын ажиллуулах зорилгоор Даатгалын байгууллагатай хамтран инсуртек сэндбоксыг эхлүүлсэн. Ийнхүү Хонг Конг улсын сэндбоксын орчин нь тусгай зөвшөөрөлтэй даатгалын зуучлагч компаниудыг хамруулж сэндбоксын хамрах хүрээг өргөтгөсөн. Цаашлаад Хонг Конгийн үнэт цаас, фьючерсийн хороо (SFC) 2017 оны 9 дүгээр сарын 29–ний өдөр үнэт цасны мэргэжлийн компаниудад зохицуулалттай үйл ажиллагаа явуулах сэндбокс орчныг нэвтрүүлсэн. Өөрөөр хэлбэл Хонг Конг улсын банк, санхүү болон даатгалын зохицуулагч байгууллагууд тус бүрдээ сэндбоксын орчныг нэвтрүүлж, өөр өөрсдийн салбарын сэндбоксын үйл ажиллагаанд хяналт тавьдаг гэж ойлгож болно. Финтекийн хяналтын сэндбокс (FSS), үнэт цаас, фьючерсийн хорооны сэндбокс (SFC sandbox), даатгалын сэндбоксод (insurtech sandbox) бүтээгдэхүүн үйлчилгээг туршсанаар банкууд болон тэдгээрийн түнш технологийн компаниуд шинэ финтек бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнийхээ талаарх бодит мэдээлэл, хэрэглэгчийн санал хүсэлтийг илүү хялбархан цуглуулж, бүрэн зах зээлд нэвтрэхээс өмнө тэдгээрт шаардлагатай засвар, хөгжүүлэлт хийж зах зээлд гарах эрсдэлийг бууруулах боломжтой гэж тухайн улсын зохицуулагч байгууллагууд үздэг.

Хонг Конг улсын Мөнгөний байгууллагын мэдээлснээр 2022 оны 6 дугаар сарын байдлаар финтекийн хяналтын сэндбоксын орчинд технологид суурилсан бүтээгдэхүүн үйлчилгээ турших зөвшөөрлийг 249 компанид өгсөн. Үүнээс 178 бүтээгдэхүүн үйлчилгээ нь банк болон финтек компанийн хамтарсан бүтээгдэхүүн үйлчилгээ байна. Сэндбоксод туршигдаж буй бүтээгдэхүүн үйлчилгээний 48 хувийг регтек, 6 хувийг API үйлчилгээ, 8 хувийг гар утасны программ сайжруулалт, 4 хувийг биометрийн баталгаажуулалт, 3 хувийг зөөлрүүлсэн токен, 1 хувийг чатбот, 3 хувийг тархмал бүртгэлийн технологи эзэлж байгаа бол үлдсэн 27 хувийг бусад бүтээгдэхүүн үйлчилгээ эзэлж байна.

Зураг 11. Хонг Конг улсын сэндрокс орчинд туршигдаж буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, төрлөөр

2.5 Өмнөд Солонгос Улс

Санхүүгийн салбарт шинээр нэвтэрч буй инновацыг дэмжих, технологийн дэвшлийн өөрчлөлтөд нийцсэн зохицуулалтын орчныг бүрдүүлэх зорилгоор Өмнөд Солонгос Улсын засгийн газар 2019 онд “Санхүүгийн инновацыг дэмжих акт (Special Act on Support for Financial Innovation)”-ыг батлан сэндрокс зохицуулалтыг нэвтрүүлж, Солонгосын “Санхүүгийн Үйлчилгээний Хороо (FSC)” нь сэндроксыг хэрэгжүүлж байна. Энд Санхүүгийн үйлчилгээний хороо нь сэндроксод туршигдаж буй бүтээгдэхүүн үйлчилгээг сэндроксын оролцогч гэх бус “инновацад суурилсан санхүүгийн үйлчилгээ” гэсэн нэршлээр тодорхойлон бүртгэж, хоёр хүртэлх жилийн хугацаанд тухайн үйлчилгээнд хяналт, зохицуулалт тавих замаар сэндроксыг хэрэгжүүлдэг.

“Санхүүгийн инновацыг дэмжих акт”-д тодорхойлогдсоноор инновацад суурилсан санхүүгийн үйлчилгээ гэдэг нь зах зээлд аль хэдийн нэвтрэн хэрэглэгчдэд хүрч буй санхүүгийн үйлчилгээнүүдээс хэлбэр, хүргэлтийн суваг, эсхүл бизнес загварын хувьд ялгарсан санхүүгийн үйлчилгээг хэлнэ.

Өмнөд Солонгос улсын сэндрокс хөтөлбөрийн үндсэн чиглэл:

- Нийтийн үнэт зүйлс, сайн сайхан байдлыг хамгаалах: технологийн хөгжлийг дэмжих, төрөлжсөн салбарын өсөлтийг нэмэгдүүлэх, иргэдийн амьдрах орчин, аюулгүй байдлыг хамгаалах;
- Инновац зохицуулалт: шинээр нэвтэрч буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээтэй уялдуулан зохицуулалтын орчныг хоцрогдолгүйгээр сайжруулах, шинэчлэх;
- Хамгаалалтын арга хэрэгсэл: Олон нийт болон хэрэглэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах.

Сэндрокс хөтөлбөрт хамрагдах байгууллагууд: Солонгос улсад үйл ажиллагаа явуулдаг “Худалдааны хууль”-ийн дагуу тодорхойлсон компани эсхүл санхүүгийн компаниуд оролцох боломжтой бөгөөд дараах шалгуур үзүүлэлтийг харгалзан санхүүгийн компанийг инновацад суурилсан санхүүгийн үйлчилгээний зохицуулалтад хамруулах эсэхээ тодорхойлно. Үүнд:

- Оролцогч компани нь санхүүгийн үйлчилгээ эрхлэх үйл ажиллагаагаа дотоодын зах зээлд явуулах эсэх;

- Оролцогч компанийн санал болгож буй санхүүгийн үйлчилгээ нь зах зээлд аль хэдийн нэвтэрсэн бусад санхүүгийн үйлчилгээтэй харьцуулахад илүү инновацлаг эсэх;
- Тухайн санхүүгийн үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүлснээр хэрэглэгчдийн хүртэх үр өгөөж нэмэгдэж буй эсэх;
- Тухайн санхүүгийн үйлчилгээ нь энэхүү хуулиар олгогдсон хөнгөлөлт, чөлөөлөлтгүйгээр санхүүгийн бусад төрлийн зохицуулалтад хамарч болох эсэх эсхүл энэхүү хуулиар олгож буй хөнгөлөлт, чөлөөлөлт нь санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэгчид хууль, эрх зүйн аливаа заалтаас бултах, зөрчих нөхцөлийг бүрдүүлж буй эсэх;
- Оролцогч компани нь санхүүгийн үйлчилгээ үзүүлэх бүрэн чадамжтай, мэргэшсэн эсэх;
- Зах зээлд нэвтрүүлэхээр зорьж буй санхүүгийн үйлчилгээний хамрах цар хүрээ, менежментийн үйл ажиллагаагаа нарийн тодорхойлсон эсэх болон боловсруулсан бизнес төлөвлөгөө нь хэрэгжихүйц эсэх;
- Санхүүгийн хэрэглэгчийг хамгаалах болон эрсдэлийн удирдлагын төлөвлөгөөгөө сайн боловсруулан, холбогдох бэлтгэл ажлаа бүрэн хангасан эсэхэд дараах хэмжүүрүүдийг удиртгал болгох. Үүнд:
 - o Үйлчилгээгээ хүргэх хэрэглэгчдийн тоо, хамрах хүрээ, хязгаарлалт, нэг хэрэглэгчид зөвшөөрөгдөх санхүүгийн гүйлгээний тоо, нэг удаагийн санхүүгийн гүйлгээний дээд хэмжээг тогтоосон эсэх;
 - o Санхүүгийн үйлчилгээнд холбогдох эрсдэлийн талаар хэрэглэгчдэд мэдээлэл хүргэсэн эсэх болон тус үйлчилгээ нь туршигдаж буй болохыг хэрэглэгчдэд урьдчилан мэдэгдсэн эсэх;
 - o Маргаан болон гомдол гарсан үед түүнийг шийдвэрлэх, хэрэглэгчид учруулсан хохирлыг барагдуулах нөөц сан, нарийн боловсруулсан төлөвлөгөөтэй эсэх;
 - o Хэрэглэгчийг аливаа төрлийн эрсдэл болон санхүүгийн алдагдлаас хамгаалах төлөвлөгөөг боловсруулсан эсэх;
 - o Үйл ажиллагааны явцад үүсэж болох эрсдэлээс хамгаалсан болзошгүй алдагдлын санг үүсгэн санхүүгийн тайландаа бүртгэсэн эсхүл даатгалын үйлчилгээнд хамрагдсан эсэх;
 - o Хэрэглэгчийн хувийн мэдээллийг хамгаалах, нууцлал, аюулгүй байдлын бодлогыг боловсруулсан эсэх;
- Санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ нь санхүүгийн зах зээлийн тогтвортой байдалд эрсдэл учруулж буй эсэх;
- Санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ нь санхүүгийн зохицуулалт, хяналтаас бултах зорилготой, зохицуулалтын орчинд эрсдэл учруулахуйц эсэх.

Инновацад суурилсан санхүүгийн үйлчилгээний үнэлгээний хороо: “Санхүүгийн үйлчилгээний хороо” нь Сэндбоксын оролцогчдын хүсэлтийг хүлээн аван, хянах чиг үүрэг бүхий “Инновацад суурилсан санхүүгийн үйлчилгээний үнэлгээний хороо (цаашид Хороо гэх)”-г байгуулах бөгөөд нэг дарга, 25 хүртэлх тооны гишүүдтэй байна. Хорооны даргын үүргийг “Санхүүгийн үйлчилгээний хороо”-ны дарга гүйцэтгэнэ. Хорооны гишүүдийг мөн “Санхүүгийн үйлчилгээний хороо”-ны дарга

томилох бөгөөд санхүүгийн үйлчилгээний хорооны албан хаагчдаас болон дор дурдсан албан тушаалтнуудаас томилно. Үүнд:

Инновацад суурилсан санхүүгийн үйлчилгээнд хамаарах засгийн газрын агентлагийн дэд сайд;

- Их сургуулийн туслах профессор болон түүнээс дээш зэрэг цолтон, эсхүл санхүүгийн үйлчилгээ, технологийн чиглэлээр мэргэшсэн судалгааны байгууллагад хамгийн багадаа 7 жил ажилсан туршлагатай судлаач;
- Технологийн болон санхүүгийн салбарт хамгийн багадаа 7 жил удирдах албан тушаал хашсан салбарын оролцогч;
- Хамгийн багадаа 7 жилийн ажлын туршлагатай хуульч;
- Хэрэглэгчийн эрхийг хамгаалах чиглэлд мэргэшсэн хамгийн багадаа 7 жилийн ажлын туршлагатай мэргэжилтэн;
- Ерөнхийлөгчийн зарлигаар томилсон бусад.

Сэндбоксад хамрагдах үйл явц: Өмнөд Солонгос улсын сэндбокс зохицуулалт нь нийт 5 үе шатыг хамардаг бөгөөд сэндбоксад оролцох хүсэлт бүхий өргөдөл болон холбогдох бусад материалыг санхүүгийн зохицуулагч байгууллагад хүргүүлнэ. Үүний дараагаар инновацад суурилсан санхүүгийн үйлчилгээний хороо болон “Санхүүгийн үйлчилгээний хороо (FSC)”, “Санхүүгийн хяналтын хороо (FSS)” –ны төлөөлөл ажлын хэсгийн түвшинд ирүүлсэн материалыг хянан дүгнэж сэндбоксад оролцогчдыг сонгон шалгаруулж сэндбоксын үйл ажиллагааг эхлүүлнэ. Сэндбокс нь хоёр хүртэлх жилийн хугацаатайгаар үргэлжлэх бөгөөд энэ хугацаан дахь үйл ажиллагаа болон эрсдэлийн удирдлага, комплайнсын үйл ажиллагаанд нь санхүүгийн зохицуулагч байгууллагаас хяналт тавин ажиллана. Сэндбоксын хугацаа амжилттай үргэлжлэн дууссаны дараагаар санхүүгийн хяналт, зохицуулалтын орчинд хэрэглэгчийн эрх ашиг болон санхүүгийн тогтвортой байдалтай зөрчилдөхгүй байхаар шинэчлэлт, өөрчлөлтийг оруулна.

Зураг 12. Өмнөд Солонгос улсын сэндбоксын процесс

Сэндбокс орчинд оролцох хүсэлтэй байгаа компани нь өргөдлийн материалаа бүрдүүлэн өгөхөөсөө өмнө тухайн компанийн санхүүгийн үйлчилгээ нь сэндбоксад туршигдах үнэхээр шаардлагатай эсэхийг үнэлэх зорилго бүхий судалгааг бөглөдөг. Мөн “Солонгосын Финтек Төв” болон Санхүүгийн үйлчилгээний хорооны харьяа “Финтек компаниудад зөвлөгөө өгөх групп” –тэй холбогдон сэндбоксын орчин болон өөрсдийн үйлчилгээтэй холбоотой зөвлөгөө мэдээллийг авч болдог.

Бусад улс орны сэндбокс зохицуулалтын орчноос ялгаатай нь Өмнөд Солонгос улс нь сэндбоксын орчинд туршигдаж буй компаниуддаа туршилтын хугацаанд зарим төрлийн санхүүгийн болон биет дэмжлэг үзүүлдэг. Үүнд:

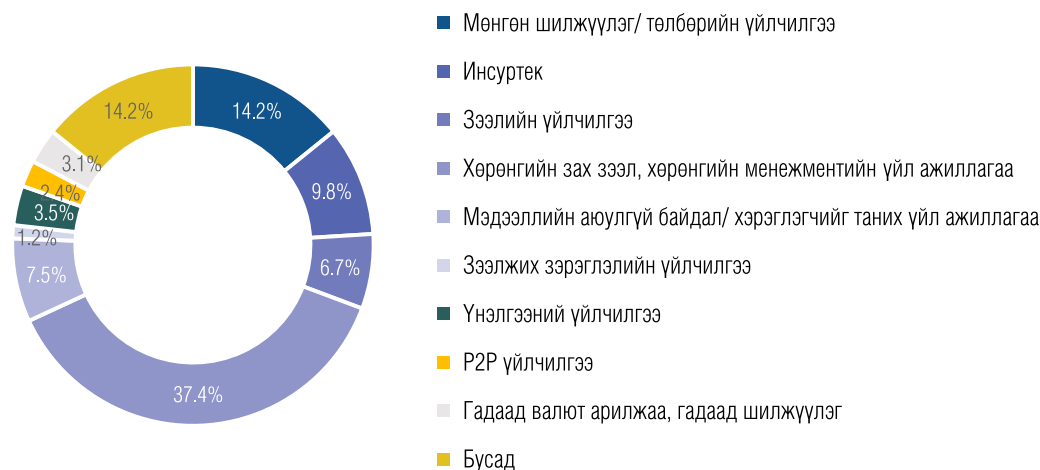
1. Туршилтын хугацаанд үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэг: сэндбоксын орчинд туршигдаж буй финтек компаниуд үйл ажиллагаагаа явуулахад шаардлагатай хүний нөөц, сервер, программ хангамж

зэрэгт үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэг. Нийт зардлын 75 хувиас хэтрэхгүй байх бөгөөд, 100 сая вон хүртэлх дүнтэй байна.

2. Даатгалын хураамжийн төлбөрт үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэг: финтек компаниуд хэрэглэгчээ хамгаалах зорилгоор хийлгүүлсэн даатгалын хураамжид үзүүлэх санхүүгийн дэмжлэг. Нийт зардлын 50 хувиас хэтрэхгүй, 10 сая вон хүртэлх дүнтэй байна.
3. Финтек компанийн аюулгүй байдлыг хамгаалах дэмжлэг: сэндрбоксын орчинд үйл ажиллагаа явуулж буй компаниудын аюулгүй байдлыг хангахад зориулагдсан санхүүгийн дэмжлэг. Нийт зардлын 75 хувиас хэтрэхгүй, 15 сая вон хүртэлх дүнтэй байна.
4. Санхүүгийн үйлчилгээний үүлэн дэмжлэг: финтек компаниудад найдвартай хамгаалагдсан үүлэн технологи дээр бүтээгдэхүүн үйлчилгээгээ хөгжүүлэх, тестлэх боломжийг олгоход чиглэсэн санхүүгийн дэмжлэг. Коском үүлэн технологи, жилийн 78 сая вон хүртэлх дүнтэй байна.
5. Гадаад зах зээлд үйлчилгээгээ тэлэхэд туслах зөвлөх үйлчилгээ: финтек компаниуд үйлчилгээг гадаад зах зээлд нэвтрүүлэхэд дэмжих зорилгоор мэргэжлийн зөвлөх үйлчилгээ авахад зориулагдсан санхүүгийн дэмжлэг. Нийт зардлын 70 хувиас хэтрэхгүй, 20 сая вон хүртэлх дүнтэй байна.
6. Финтекийн инкубатор хөтөлбөр: финтек компаниудын үйл ажиллагааг дэмжих, цаашдын өсөлт хөгжилтөд нь туслах зорилгоор оффисоор хангах болон бусад төрлийн инкубатор хөтөлбөрийг зохион байгуулах.

Өнөөдрийн байдлаар Солонгос улсын сэндрбоксын хөтөлбөрт 2019 оноос хойш 224 санхүүгийн үйлчилгээ хамрагдсан байна.

Зураг 13. Өмнөд Солонгос улсын сэндрбокс орчинд туршигдаж буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, төрлөөр

Эдгээр үйлчилгээг төрлөөр нь ангилан харвал дийлэнх хувь буюу 37.4 хувь нь хөрөнгийн зах зээл, хөрөнгийн менежментийн үйл ажиллагаа, 14.2 хувь нь мөнгөн шилжүүлэг, төлбөрийн үйлчилгээ, 9.8 хувь нь технологид суурилсан даатгалын үйлчилгээ, 7.5 хувь нь мэдээллийн аюулгүй байдлыг хамгаалах, хэрэглэгчийг таних үйлчилгээ, 6.7 хувь нь зээлийн үйл ажиллагаанд тус тус хамаарч байна.

ГУРАВ. УЛС ОРНУУДЫН СЭНДБОКС ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ЖУРАМ

Энэхүү бүлэгт улс орнуудын сэндрбокс зохицуулалтын журамдаа тусгасан нийтлэг шалгууруудыг товч танилцуулан Монгол улсын сэндрбоксын зохицуулалтын орчны журамтай харьцуулан судалсан болно.

Сэндрбокс зохицуулалтын орчныг нэвтрүүлсэн улс орнууд сэндрбоксад орох хүсэлт ирүүлсэн компани түүний санал болгож буй бүтээгдэхүүн үйлчилгээнд нийтлэг 5 шалгуур тавьж байна. Тухайлбал сэндрбоксын орчинд турших бүтээгдэхүүн үйлчилгээ нь хэрэглэгчийн зардлыг бууруулж хүртэх үр өгөөжийг нэмэгдүүлсэн, зах зээлд нэвтрээгүй эсхүл

өмнө нь зах зээлд нэвтэрсэн бүтээгдэхүүн үйлчилгээтэй харьцуулахад шат дамжлага багатай, зардлыг хэмнэсэн байх болон тухайн үйлчилгээг заавал сэндрбоксад турших хэрэгцээ шаардлага байгаа эсэхийг тодруулж үздэг бол хүсэлт гаргагчийн хувьд тухайн улсад бүртгэлтэй хуулийн этгээд байх төдийгүй бүтээгдэхүүн үйлчилгээг турших бэлэн байдлыг хангасан байхыг шаарддаг. Ийнхүү улс орон бүр эдгээр шалгуурууд болон өөрсдийн онцлогт нийцүүлсэн тусгай шаардлагуудыг сэндрбоксын удирдамжид тусгасан байдаг.

Хүснэгт 2-т улс орнуудын сэндрбокс зохицуулалтад мөрдөгддөг нийтлэг 5 шалгуурыг сонгон судалсан 13 орны хувьд харуулав. Австрали, Хонг Конг, Ямайка, Малайз, Саудын Араб, Сингапур, Шри-Ланка, Тайван, Тайланд, Их британи, Кени болон Нигер улсууд нь бүгд сэндрбоксад санал болгож буй бүтээгдэхүүн үйлчилгээндээ хэрэглэгчийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн байх, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ нь зах зээлд шинэлэг байх гэсэн 2 шалгуурыг тавьдаг бол үлдсэн 3 шалгуурыг улс орнууд өөрсдийн нөхцөл байдал, онцлогт тохируулан тавьсан болох нь ажиглагдаж байна.

Хүснэгт 2. Улс орнуудын сэндрбокс зохицуулалтад мөрдөгддөг нийтлэг шалгуурууд

	Хэрэглэгчийн үр өгөөжийн нэмэгдүүлэх	Сэндрбоксад оролцох хэрэгцээ шаардлага байгаа эсэх	Туршихад бэлэн эсэх	Зах зээлд шинэлэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ мөн эсэх	Тухайн улсад бүртгэлтэй хуулийн этгээд байх
Австрали	+	+	+	+	-
Хонг Конг	+	-	+	+	-
Ямайка	+	+	+	+	-
Малайз	+	+	+	+	-
Саудын араб	+	+	+	+	-
Сингапур	+	+	+	+	-
Шри-Ланка	+	+	+	+	-
Тайвань	+	+	-	+	+
Тайланд	+	+	+	+	+
Их британи	+	-	+	+	-
Кени	+	+	+	+	+
Нигер	+	+	-	+	-

Мөн сонгогдсон 13 улсын сэндрбоксын удирдамжийг “Сэндрбокс зохицуулалтын орчны журам”-ын заалт бүрээр нь харьцуулж хавсралтад харуулсан. Бид энэхүү харьцуулалтад үндэслэн Монгол улсын сэндрбоксын зохицуулалтын орчны журамд тусгагдаагүй олон улсын заалтуудыг тодорхойлж дараах хүснэгтэд харуулав.

Хүснэгт 3. Сэндрбоксын зохицуулалтын орчны журамд тусгагдаагүй олон улсын заалтууд

ХОЁР. ТАВИГДАХ ШААРДЛАГА	
Сэндрбоксад оролцох хүсэлт гаргагчид дараах 4 төрөлд хамаарна. Үүнд: – Өөрийн тусгай зөвшөөрөл бүхий үйлчилгээндээ технологийн шийдлийг нэвтрүүлсэн зохицуулалттай байгууллагууд; – Тусгай зөвшөөрөлгүй шинэ төрлийн бүтээгдэхүүн зах зээлд нэвтрүүлэх гэж буй зохицуулалттай байгууллагууд; – Гарааны бизнесүүд.	Саудын Араб
Өргөдөл гаргагч/ оролцогч нь тухайн нөхцөл байдлаас шалтгаалан эрх бүхий байгууллагад үнэн зөв, бүрэн мэдээлэл өгнө.	Хонг Конг
Өргөдөл гаргагч/ оролцогч нь тухайн байгууллагад өмнө нь өгсөн мэдээлэл өөрчлөгдсөн тохиолдолд эрх бүхий байгууллагад нэн даруй мэдэгдэнэ.	Хонг Конг
Эрх бүхий байгууллага хүсэлт гаргагчийн материалыг бүрэн бус гэж үзсэн тохиолдолд хүсэлтийг хянан шалгах ажиллагааг эхлүүлэхгүй.	Хонг Конг
ДӨРӨВ. СЭНДБОКСОД ОРОХ ХҮСЭЛТ ГАРГАХ	
Оролцогч нь эрх бүхий байгууллагад туршилтын хугацаанд ирүүлсэн тайлангаа товч, ойлгомжтой байдлаар боловсруулах бөгөөд уг тайлангийн агуулга хэлбэр шинжилгээнд ашиглагдах аргачлал параметруудийг тодорхойлсон байна.	Саудын Араб
Эрх бүхий байгууллага туршилтын төлөвлөгөөг шаардлагатай гэж үзвэл нэмэлт өөрчлөлт оруулж хянан батална.	Кени
Эрх бүхий байгууллага нь туршилтын явцад туршилтын зорилгод нийцэж байгаа эсэхийг баталгаажуулах эсвэл хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хамгаалах зорилгоор туршилтын бизнес төлөвлөгөөнд нэмэлт өөрчлөлт оруулахыг шаардаж болно.	Кени
Оролцогч нь туршилтын төлөвлөгөөнд өөрчлөлт оруулах санал гаргаж, эрх бүхий байгууллагаас батлуулах боломжтой.	Кени
Бүх тайланг гүйцэтгэх захирал эсхүл эрх бүхий байгууллага баталгаажуулсан байх ёстой.	Шри-Ланка, Нигер
ТАВ. ХЭРЭГЛЭГЧИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ	
Тодорхой зах зээлийн бүлэг хэрэглэгчдийн оролцоог хязгаарлана.	Малайз, Тайланд, Саудын Араб
Маргаан шийдвэрлэх журам боловсруулна.	Саудын Араб, Австрали, Шри-Ланка, Ямайка
Журамд өөрөөр заагаагүй буюу оролцогчтой тохиролцоогүй бол туршилтын төлөвлөгөө болон туршилтын бүх үр дүнг нууц гэж үзнэ. Эрх бүхий байгууллага сэндрбокс орчинд оролцох хүсэлт гаргасан пүүсүүдийн талаарх мэдээллийг шаардлагатай тохиолдолд ил болгож болно.	Кени, Зимбабве

Сэндбокс орчны туршилт амжилтгүй болсон тохиолдолд Оролцогч сэндбокс орчинд байх хугацаанд цуглуулсан бүх хэрэглэгчийн мэдээллийг аюулгүйгээр устгана.	Шри-Ланка, Ямайка, Нигер, Саудын Араб
ЗУРГАА. СЭНДБОКСОД ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛАХ	
Тайлангийн хугацаа болон тайлангийн агуулгыг тодорхойлох.	Кени, Шри-Ланка, Нигер
ДОЛОО. СЭНДБОКСООС ГАРАХ	
Мэдээллийн аюулгүй байдал, нууцлалын шаардлагыг зөрчсөн.	Кени, Шри-Ланка, Малайз
Үйлчлүүлэгчид, хөрөнгө оруулагчид болон олон нийтэд хохирол учруулахуйц байдлаар бизнес эрхэлсэн.	Кени, Шри-Ланка, Малайз
Үйлчилгээний байнгын тасалдал, залилан мэхлэлтийг бий болгох бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнд гарсан аливаа дутагдал, эмзэг байдлыг үр дүнтэй арилгаж чадаагүй бол сэндбоксын хугацааг дуусгавар болгоно.	Кени, Шри-Ланка, Малайз
Оролцогч нь сэндбокс орчинд бүтээгдэхүүнээ амжилттай туршсаны дараа гэрчилгээ авна. Энэхүү гэрчилгээ нь эзэмшигчид бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг бүрэн хэмжээгээр гаргах боломжийг олгоно.	Шри-Ланка
Эрх бүхий байгууллага нь хамгаалагдсан хязгаарлагдмал орчинд бүтээгдэхүүн нь амжилттай туршигдсан оролцогчийг төгсөлтийн гэрчилгээгээ хадгалахад тохиромжгүй гэж үзвэл тухайн үед олгосон сэндбоксын гэрчилгээг цуцлах эрхтэй.	Шри-Ланка
НАЙМ. БУСАД	
Сэндбоксын заавар зөвлөмжийг тодорхойлох хэрэглэгчийг хамгаалах чиглэлээр 45 хоногийн хугацаанд эрх бүхий байгууллага болон хүсэлт гаргасан байгууллага хамтран ажиллана.	Саудын араб
Хэрэв 30 хоногийн дотор эрх бүхий байгууллага хариу өгөхгүй бол 30 хоногийн мэдэгдлийн хугацаа дууссаны дараах өдрөөс эхлэн сэндбоксоод орно.	Австрали
Хэрэв өргөдөл нь Сэндбоксоод ороогүй бол тухайн өргөдөл гаргагч 3-6 сарын дараа дахин хүсэлт гаргах боломжтой.	Шри-Ланка, Сингапур, Их Британи
Нөхөн олговрын зохицуулалт /даатгал/	Австрали

ДӨРӨВ. ДҮГНЭЛТ, САНАЛ

Энэхүү судалгааны ажлаар сэндбоксыг зохицуулалтын олон улсын өнөөгийн байдал болон 13 орны сэндбоксыг зохицуулалтын журмын төсөлтэй танилцан Монгол улсын сэндбоксын орчны журамтай харьцуулан судаллаа.

Сонгогдсон 13 орны хувьд сэндбоксын хүсэлт хүлээн авах хугацаа, хэрэглэгчийг хамгаалах арга хэмжээ, сэндбоксоос гаргах нөхцөлүүдийг тодорхой зааж өгч зөрчсөн тохиолдолд авах хариу арга хэмжээг нарийн тодорхойлсон байна. Их британи улсын хувьд жилд 2 удаа хүсэлт хүлээн авдаг байсан бол 2021 оны 8 сард хүсэлт хүлээн авах хугацааг тасралтгүй болгон өөрчилсөн. Энэ нь бизнесийн байгууллагуудын зардлыг бууруулах, зах зээлд нэвтэрч буй бүтээгдэхүүний шинэ тоог нэмэгдүүлэх, шинэ бүтээгдэхүүн нэвтрүүлэх хугацааг хурдасгахтай холбоотой. Мөн Их Британи, Сингапур, Австрали зэрэг улсууд сэндбоксыг зохицуулалтаа хөгжүүлэн нэмэлтээр дижитал сэндбоксыг, экспресс сэндбоксыг, сэндбоксыг плас зэрэг нэмэлт төрлийн сэндбоксыг зохицуулалтыг үйл ажиллагаандаа нэвтрүүлсэн байна.

Улс орнуудад хэрэгжүүлж буй сэндбоксыг зохицуулалтыг харьцуулахад манай улсын сэндбоксын журамд заасан хүсэлт хүлээж авах хугацаа, хэрэглэгчийг хамгаалах арга хэмжээ, мэдээллийн аюулгүй байдал, сэндбоксын тайлан, тайлангийн агуулга түүнийг хүлээн авах хугацаа болон сэндбоксын хугацаанаас өмнө гаргах нөхцөлүүдийн зарим заалтуудад нэмэлт өөрчлөлт оруулан олон улсын сайн туршлага стандартыг нэвтрүүлэх хэрэгцээ, шаардлага үүссэн байна. Иймд олон улсын журамд тусгагдсан заалт, шаардлагуудаас Монгол улсын практик нөхцөл байдлыг харгалзан үзэн дараах өөрчлөлтүүдийг журмын төсөлд тусгах саналтай байна.

Нэмэх заалтууд

Хоёр. Тавигдах шаардлага

- Сэндбоксыг хүсэлт гаргагч нь эрх бүхий байгууллагад үнэн зөв, бүрэн мэдээлэл өгнө;
- Сэндбоксын алба хүсэлт гаргагчийн материалыг бүрэн бус гэж үзсэн тохиолдолд хүсэлтийг хянан шалгах ажиллагааг эхлүүлэхгүй;

Гурав. Сэндбоксын зөвлөл, нэгж

- Сэндбоксын журмын зохицуулалтад хамаарах шинэ бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ нь тус журмын дагуу сэндбоксыг орох хүсэлтээ ирүүлэлгүй, зохицуулалтаас гадуур үйл ажиллагаа эрхэлсэн этгээдэд зохицуулагч байгууллага холбогдох шаардлагыг тавих эрхтэй;
- Бизнес төлөвлөгөөг оролцогчтой хамтран эцэслэн боловсруулж, сэндбоксын нөхцөл, хязгаарлалтыг тодорхойлж зөвлөлд санал хүргүүлэх;

Дөрөв. Сэндбоксад оролцох хүсэлт гаргах

- Маргаан шийдвэрлэх журам боловсруулсан байх;
- Туршилт эхлэхээс өмнө Сэндбоксын алба болон хүсэлт гаргагч хамтран сэндбоксын туршилтын үе шатны амжилтыг үнэлэхэд ашиглагдах гүйцэтгэлийн гол шалгуур үзүүлэлтүүдийг тодорхойлох;
- Зохицуулагч байгууллага нь сэндбоксын оролцогчийн үйл ажиллагаа сэндбоксын орчны шаардлагад нийцэж буй эсэхэд хяналт тавих, хөрөнгө оруулагчийн эрх ашгийг хамгаалах зорилгоор оролцогчийн бизнес төлөвлөгөөнд нэмэлт өөрчлөлт оруулахыг шаардаж болно;
- Хүсэлт гаргагчийн өргөдөл сэндбоксын шаардлагыг хангаагүй эсхүл зөвлөл бүтээгдэхүүн үйлчилгээг сэндбоксын орчинд туршихаас түдгэлзүүлсэн тохиолдолд уг оролцогчийн санал болгосон бүтээгдэхүүнийг зах зээлд нэвтрүүлэхийг хориглоно;
- Хүсэлт гаргагчийн өргөдөлд бөглөсөн мэдээлэл өөрчлөгдсөн тохиолдолд ажлын 10 хоногийн дотор мэдэгдэж шинэчлэгдсэн мэдээллийг Хороонд ирүүлнэ;
- Хэрэв хүсэлт гаргагчийн өргөдөл сэндбоксын шаардлагыг хангаагүй буцаагдсан тохиолдолд тухайн хүсэлт гаргагч шаардлагыг хангасны үндсэн дээр 3 сарын дараа ахин хүсэлт гаргах боломжтой;

Тав. Хэрэглэгчийг хамгаалах арга хэмжээ

- Тодорхой зах зээлийн/салбарын бүлэг хэрэглэгчдийн оролцоог хязгаарлах;
- Сэндбокс орчны туршилт амжилтгүй болсон тохиолдолд оролцогч сэндбокс орчинд цуглуулсан хэрэглэгчдийн бүх мэдээллийг задруулалгүйгээр устгана;
- Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ сэндбоксын орчинд туршигдаж байгаа үед технологид засварлалт, хөгжүүлэлт хийх шаардлага үүсвэл уг хөгжүүлэлтийг хийхээс өмнө 5 хоногийн өмнө оролцогч Хороонд мэдэгдэнэ;
- Оролцогч нь сэндбоксад туршигдаж буй бүтээгдэхүүн үйлчилгээний тайланг улирал тутам сарын эхний 10 хоногт ирүүлсэн байна. Тайлан ирүүлэх хугацааны давтамжийг бүтээгдэхүүний онцлогоос хамааруулан Зөвлөлтэй тохиролцсоны үндсэн дээр өөрчилж болно;
- Сэндбоксын туршилтын явцад гарсан гомдол маргаан болон техникийн гэмтлийг тухай бүрд бүртгэж, улирлын тайланд тусгана;
- Оролцогч нь Сэндбоксын албанд туршилтын хугацаанд ирүүлэх тайлангаа товч, ойлгомжтой байдлаар боловсруулах бөгөөд уг тайлангийн агуулга хэлбэр шинжилгээнд ашиглагдах аргачлал параметруудийг тодорхойлсон байх;

Долоо. Сэндбоксоос гарах

Дараах нөхцөлд оролцогчийг сэндбоксоос гаргана:

- Татан буугдаж байгаа эсвэл татан буугдсан;
- Мэдээллийн аюулгүй байдал, нууцлалын шаардлагыг зөрчсөн;
- Үйлчлүүлэгчид, хөрөнгө оруулагчид болон олон нийтэд хохирол учруулахуйц байдлаар бизнес эрхэлсэн;

- Оролцогчийн үйл ажиллагаа, бүтээгдэхүүн болон технологи системийн улмаас бий болсон гомдол болон эвдрэл гэмтлийг илрүүлсэн түүнийг засаж сайжруулах боломжгүй тохиолдолд;
- Туршилтын гүйцэтгэлийн үзүүлэлтүүд ажилтгүй болсон тохиолдолд;

Өөрчлөх заалтууд

- 4.1 Сэндбоксад орох хүсэлтийг хугацаа харгалзахгүй хүлээн авна;
- 5.3 Оролцогч нь хэрэглэгчийн зөвшөөрлийг бичгээр эсхүл тоон гарын үсгээр авна;
- 6.2 Зөвлөл нь энэхүү журмын 5.4–т заасан хязгаарлалтуудыг оролцогчтой хэлэлцэн тохиролцож холбогдох саналыг санхүүгийн зохицуулагч байгууллагад хүргүүлнэ;
- 6.7 Сэндбоксын оролцогчдод зайны болон газар дээрх хяналт, шалгалтыг холбогдох зохицуулагч байгууллагын сэндбоксын нэгж холбогдох бусад газартай хамтран хэрэгжүүлнэ. Нэгжээс газар дээрх хяналт шалгалтыг төлөвлөгөөт болон төлөвлөгөөт бус хэлбэрээр хэрэгжүүлнэ;

Хасах заалтууд

- 2.3.2 Шаардлагатай хөгжүүлэлт бүрэн хийгдэж дуусаагүй;
- 4.2.6 Сэндбоксад оролцох бүртгэлийн хураамжийг төлсөн тухай төлбөрийн баримт;
- 4.8 Сэндбоксад оролцох хүсэлтийг зөвшөөрөөгүй тохиолдолд тус журмыг 4.2.6–д заасан төлбөрийг сэндбоксын зөвлөлийн шийдвэрт үндэслэн буцаан олгоно.

ТАВ. ЭХ СУРВАЛЖ

1. Australian Securities and Investments Commission, “Growing the sandbox – Australia's enhanced fintech regulatory sandbox”, 2017.
2. Australian Securities and Investments Commission, “Enhanced regulatory sandbox infographic”, 2020.
3. Australian Securities and Investments Commission, “Explanatory statement”, 2020.
4. Australian Securities and Investments Commission, “Comparison of key features of the ASIC sandbox and the Australian Government’s enhanced regulatory sandbox”, 2020.
5. Baker McKenzie, “A guide to regulatory fintech sandboxes across Asia Pacific”, 2017.
6. Baker McKenzie, “A guide to regulatory fintech sandboxes internationally.” 2021, p.7–32.
7. Baker McKenzie, “A guide to regulatory fintech sandboxes internationally.” 2018, p.3–18.
8. Bank Negara Malaysia, “Financial Technology Regulatory Sandbox Framework”, 2016.
9. Bank of Jamaica, “Fintech regulatory sandbox guidelines”, 2020.
10. Bank of Thailand, “Public Hearing on Guidance to participate the Regulatory Sandbox”, 2016.
11. Bank of Thailand, “Regulatory Sandbox”, 2019.
12. Capital Markets Authority, “Regulatory sandbox policy guidance note”, 2019.
13. Central bank of Nigeria, “Framework for regulatory sandbox operations”, 2021.
14. Central Bank of Sri Lanka, “Financial technology regulatory sandbox of the central bank of Sri Lanka”, 2020.
15. CGAP, Regulatory Sandboxes: A Practical Guide for Policy Makers”, 2021.
16. CGAP–World Bank, “Regulatory Sandbox Global Survey”, 2019.
17. Financial Conduct Authority, “FCA Regulatory Sandbox Application guide”.
18. Financial Conduct Authority, “Regulatory Sandbox application form” 2017.
19. Financial Conduct Authority, “Regulatory sandbox”, 2015.
20. Financial Conduct Authority, “FCA Regulatory Sandbox Eligibility Criteria”, 2016.
21. Financial Supervisory Commission, “Regulatory Sandbox Guidance and Application Guidelines”, 2021.
22. Monetary Authority of Singapore, “Fintech regulatory sandbox guidelines”, 2022.
23. Monetary Authority of Singapore, “Frequently asked questions on mas fintech regulatory sandbox framework”, 2021.
24. National technology and innovation sandbox, “Progress report 2020–2021”, Available at: National Technology & Innovation Sandbox
25. Reserve bank of Zimbabwe, “Fintech Regulatory Sandbox Guidelines”, 2021.
26. Saudi Arabian Monetary Authority, “Regulatory Sandbox Framework”, 2019.
27. Securities and futures commission, “Circular to announce the SFC Regulatory Sandbox”, 2017.
28. World bank, “Global Experiences from Regulatory Sandboxes”, 2020.

ХАВСРАЛТ

СЭНДБОКСОД ОРОХ ХҮСЭЛТ ГАРГАХ

СЭНДБОКС ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧНЫ ЖУРАМ		Австрали	Хонг Конг	Малайз	Сингапур	Тайван	Тайланд	Их Британи	Ямайка	Шри Ланка	Нигер	Кени	Зимбаве	Саудын Араб
4.1	Сэндбоксад орох хүсэлтийг жилд 2 удаа буюу гурав болон есөн саруудын ажлын эхний 10 хоногийн хугацаанд хүлээн авна.	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.2	Хүсэлт гаргагч нь дараах баримт бичгийг бүрдүүлж сэндбоксын нэгжид ирүүлнэ													
4.2.1	Сэндбоксад орох хүсэлтээ илэрхийлсэн албан бичиг	+		+					+				+	
4.2.2.	Энэхүү журмын 2 дугаар хавсралтад заасан маягтын дагуу гаргасан өргөдөл	+		+						+		+	+	
4.2.3	Энэхүү журмын 4.4-т заасны дагуу боловсруулсан бизнес төлөвлөгөө	+		+						+		+	+	
4.2.4	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 4.1-д заасан этгээдүүд тус хуулийн 14.4-т заасан дотоод хяналтын хөтөлбөр			+		+	+		+	+	+	+	+	
4.2.5	Мөнгө угаах, терроризмыг санхүүжүүлэхтэй тэмцэх тухай хуулийн 4.1-д хамааралгүй этгээдүүд бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, тэдгээрийг хэрэглэгчдэд хүргэх арга хэлбэр болон хэрэглэгчийг таньж мэдэх, эцсийн өмчлөгчийг тодорхойлж, эрсдэлийг бууруулахад чиглэсэн журам			+			+					+	+	
4.2.6	Сэндбоксад оролцох бүртгэлийн хураамжийг төлсөн тухай төлбөрийн баримт		+									+		
4.2.7	Бусад бичиг баримт													
4.3.	Хүсэлт болон холбогдох баримт материалууд монгол хэл дээр байна. Гадаад хэл дээр баримт материалуудыг баталгаат орчуулгын хамт ирүүлнэ.													
4.4	Бизнес төлөвлөгөө нь дараах шаардлагыг хангасан байна													
4.4.1	Хүсэлт гаргагч болон түүний санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний дэлгэрэнгүй танилцуулгыг тусгасан байх						+				+			
4.4.2	Зорилго, зорилтуудыг нарийвчлан тусгасан, хэрэгжихийц үйл ажиллагааны төлөвлөгөөтэй байх						+				+		+	

СЭНДБОКС ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧНЫ ЖУРАМ		Австрали	Хонг Конг	Малайз	Сингапур	Тайван	Тайланд	Их Британи	Ямайка	Шри Ланка	Нигер	Кени	Зимбабве	Саудын Араб
4.4.3	Санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ нь энэ журмын 2.2-т заасан шаардлагыг хангасан болохыг судалгаа, тооцоолол болон симуляцийн үр дүнгээр харуулж нотолсон байх													
4.4.4	Сэндбоксын үргэлжлэх хугацаанд хэрэглэгчдэд болон санхүүгийн зах зээлд үүсэж болзошгүй эрсдэлээс урьдчилан сэргийлэх, бууруулах арга хэмжээ бүхий эрсдэлийн удирдлагын төлөвлөгөөтэй байх	+				+			+		+		+	
4.4.5	Эрсдэл учирсан тохиолдолд хохирол барагдуулах санхүү, төлбөрийн чадвараа нотолсон байх	+				+								
4.4.6	Зах зээлийн судалгаатай байх													
4.4.7	Хэрэглэгчдийн эрх ашгийг хамгаалах арга хэмжээний төлөвлөгөөтэй байх			+									+	
4.4.8	Сэндбоксоос гарах төлөвлөгөөтэй байх		+	+			+		+		+			
4.4.9	Сэндбокс амжилттай хэрэгжсэний дараагаар зах зээлд нэвтрэх шилжилтийн төлөвлөгөөтэй байх					+			+		+		+	
4.5	Хүсэлт гаргагч нь хүсэлт гаргаснаас хойш төвлөсөн хугацаанд бизнес төлөвлөгөө, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ технологийн шийдлээ сэндбоксын зөвлөлд биечлэн танилцуулна									+				
4.6	Сэндбоксын нэгж нь хүсэлтийг хүлээн авч хянах явцад хуулийг этгээдээс нэмэлт мэдээлэл шаардаж болно.	+	+							+		+	+	
4.7	Сэндбоксын нэгж нь хүсэлт хүлээн авснаас хойш 30 хоногийн дотор сэндбоксын шаардлагыг хангасан эсэхийг хүсэлт гаргагчдад албан бичгээр мэдэгдэнэ.			15			+		20	45	45	10	21*	60
4.8	Сэндбоксоод оролцох хүсэлтийг зөвшөөрөөгүй тохиолдолд тус журмыг 4.2.6-д заасан төлбөрийг сэндбоксын зөвлөлийн шийдвэрт үндэслэн буцаан олгоно		-									-		
Тайлбар: "Сэндбокс зохицуулалтын орчны журам"-ын 4.7 дугаар заалтын ард байгаа тоонууд нь хүсэлт хүлээн авснаас сэндбоксын шаардлагыг хангасан эсэхийг хүсэлт гаргагчдад мэдэгдэх хугацаа Тэмдэглэгээ: *Ажлын өдрөөр														

ХЭРЭГЛЭГЧИЙГ ХАМГААЛАХ АРГА ХЭМЖЭЭ

СЭНДБОКС ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧНЫ ЖУРАМ		Австрали	Хонг Конг	Малайз	Сингапур	Тайван	Тайланд	Их Британи	Ямайка	Шри Ланка	Нигер	Кени	Зимбабве	Саудын Араб
5.1 Оролцогч нь бүтээгдэхүүн, үйлчилгээгээ хэрэглэгчдэд санал болгохдоо дараах нөхцөлийг заавал мэдэгдэнэ:														
5.1.1 Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг сэндрбоксын орчинд санал болгож буй бөгөөд санхүүгийн зохицуулагч байгууллагаас тухайн үйл ажиллагааг эрхлэх тусгай зөвшөөрөл аваагүй болох талаар			+	+			+						+	
5.1.2 Хэрэглэгчид учирч болох эрсдэлийг танилцуулсан байх			+	+			+						+	
5.1.3 Хэрэглэгч санхүүгийн хохирол хүлээсэн тохиолдолд буцаан олгох нөхөн олговрын хэмжээг харилцан тохиролцсон байх			+	+			+						+	
5.1.4 Санхүүгийн зохицуулагч байгууллага нь оролцогчдын бусдын өмнө хүлээх үүргийг хариуцахгүй болохыг мэдэгдсэн байх										+				
5.2 Энэхүү журмын 5.1-д заасан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний санал нь хэрэглэгчийг төөрөгдүүлэхүйц, хоёрдмол утга агуулаагүй, энгийн үг хэллэг ашиглах бөгөөд хэрэглэгч уншиж ойлгосны үндсэн дээр тухайн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ авах шийдвэрийг өөрөө, бие даан гаргана.														
5.3 Оролцогч нь хэрэглэгчийн зөвшөөрлийг зөвхөн бичгээр авна														+
5.4 Санхүүгийн зохицуулагч байгууллага нь хэрэглэгчдийн эрхийг хамгаалах зорилгоор сэндрбоксын оролцогчдод дараах хязгаарлалтуудаас аль тохирохыг шаардлагатай бол бүгдийг тавина:														
5.4.1 Заавал байлгах нөөц хөрөнгийн хэмжээг тогтоох														
5.4.2 Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг санал болгох хэрэглэгчдийн тоо, нугаг дэвсгэр, нэг удаад, эсхүл нийт хийгдэх гүйлгээний хэмжээнд хязгаарлалт хийх			+	+			+		+	+	+	+	+	
5.4.3 Хохирол нөхөн төлөхөд шаардлагатай хөрөнгийн доод хэмжээг тогтоох			+	+					+					
5.4.3 Бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний онцлогоос хамааран шаардлагатай гэж үзсэн бусад														
5.5 Санхүүгийн зохицуулагч байгууллага нь сэндрбоксын ил тод байдал болон хэрэглэгчийг мэдээллээр хангах үүднээс оролцогчийн нэр, үйл ажиллагааны чиглэл, бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний танилцуулга, сэндрбоксын эхлэх, дуусах хугацааг өөрийн цахим хуудас болон нийгмийн сүлжээ хуудсанд нийтэлсэн байна														+
5.6 Санхүүгийн зохицуулагч байгууллага нь сэндрбоксад оролцогчтой холбоотой аливаа мэдээллийг биет болон оюуны өмчийн эрхэд халдахгүйгээр нийтлэх эрхтэй													+	

СЭНДБОКСОД ҮЙЛ АЖИЛЛАГАА ЯВУУЛАХ

СЭНДБОКС ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧНЫ ЖУРАМ		Австрали	Хонг Конг	Малайз	Сингапур	Тайван	Тайланд	Их Британи	Ямайка	Шри Ланка	Нигер	Кени	Зимбабве	Саудын Араб
6.1	Оролцогч нь энэхүү журмын 4.4.2, 4.4.4, 4.4.7, 4.4.8, 4.4.9-д заасан баримт бичгүүдийг зөвлөлийн саналыг тусгаж эцэслэн боловсруулна.									+	+			
6.2	Зөвлөл нь журмын 5.4-т заасан хязгаарлалууд болон сэндроксын үр дүнг хэмжих үзүүлэлт ирүүлэх тайлангийн агуулга, давтамжийг оролцогчтой хэлэлцэж тохиролцон холбогдох саналын санхүүгийн зохицуулагч байгууллагад хүргүүлнэ.	+								+		+		
6.3	Санхүүгийн зохицуулагч байгууллага нь зөвлөлийн дүгнэлтэд үндэслэн сэндроксод оролцуулах эсэх, оролцуулах тохиолдолд бүтээгдэхүүн үйлчилгээний онцлогийг харгалзан хэрэгжүүлэх нөхцөл, шаардлага, тавигдах шаардлагуудыг тогтооно.													
6.4	Сэндроксын үргэлжлэх хугацаа 1 жил байх ба оролцогчдын хүсэлтийг үндэслэн 1 жил хүртэлх хугацаагаар нэг удаа сунгаж болно.	24	6	12		12			24	9	6	**	24	6
6.5	Оролцогч сэндроксын үргэлжлэх хугацааг сунгах хүсэлтийг сэндроксын нэгжид хугацаа дуусгавар болохоос 30-аас доошгүй өдрийн өмнө хүргүүлнэ.		+						+	+	+		+	
6.6	Оролцогч нь дараах шаардлагыг хангаж ажиллана:													
6.6.1	Хэрэглэгчид болон тэдгээрийн авсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний талаар тогтмол бүртгэж, мэдээллийн сан үүсгэх		+									+		+
6.6.2	Сэндрокс үргэлжлэх хугацаанд болон дуусгавар болсны дараагаар хэрэглэгчийн мэдээллийн нууцлал, аюулгүй байдлыг хангах, гуравдагч этгээдэд мэдээллийг задруулахгүй байх	+	+						+	+		+	+	+
6.6.3	Санхүүгийн зохицуулагч байгууллагаас тогтоосон нөхцөл шаардлагын дагуу үйл ажиллагааны болон энэхүү журмын 7.9-д тусгасан тайланг ирүүлэх		+				+		+	+	+	+	+	+
6.7	Сэндроксын оролцогчдод зайны болон газар дээрх хяналт шалгалтыг холбогдох зохицуулагч байгууллагын сэндроксын нэгж хэрэгжүүлнэ.													
6.8	Санхүүгийн зохицуулагч байгууллага нь сэндроксын оролцогчид болон хүсэлт гаргагчтай холбоотой аливаа мэдээллийн нууцлал аюулгүй байдлыг ханган, бусад зорилгоор ашиглахыг хориглоно.													+
Тайлбар: "Сэндрокс зохицуулалтын орчны журам"-ын 4.7 дугаар заалтын ард байгаа тоонууд нь хүсэлт хүлээн авснаас сэндроксын шаардлагыг хангасан эсэхийг хүсэлт гаргагчдад мэдэгдэх хугацааг Тэмдэглэгээ: ** - Оролцогчийн санал болгож буй бүтээгдэхүүнийг харгалзан туршилтын хугацааг тохиролцдог.														

СЭНДБОКСООС ГАРАХ

СЭНДБОКС ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧНЫ ЖУРАМ		Австрали	Хонг Конг	Малайз	Сингапур	Тайван	Тайланд	Их Британи	Ямайка	Шри Ланка	Нигер	Кени	Зимбабве	Саудын Араб
7.1	Оролцогчийг дараах тохиолдлуудад сэндрбоксоос гаргана.													
7.1.1	Сэндрбоксын үргэлжлэх хугацаа дууссан	+					+		+	+	+	+	+	
7.1.2	Сэндрбоксын үргэлжлэх хугацааг санхүүгийн зохицуулагч байгууллагын шийдвэрээр, эсхүл оролцогчийн хүсэлтээр хугацаанаас өмнө дуусгавар болгосон	+	+				+			+		+		
7.2	Дараах тохиолдолд оролцогчийг хугацаанаас өмнө сэндрбоксоос гаргана	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	
7.2.1	Хязгаарлалтаас бусад хууль, тогтоомж, журмын заалтыг зөрчсөн	+	+	+					+	+		+		
7.2.2	Оролцогч нь санхүүгийн зохицуулагч байгууллагаас тогтоосон нөхцөл, хязгаарлалтыг зөрчсөн	+	+						+	+		+		
7.2.3	Оролцогч нь бусдыг төөрөгдүүлсэн, буруу ташаа мэдээлэл өгсөн, эсхүл мэдээллийг нуун дарагдуулсан нь илт болсон			+					+	+		+		
7.2.4	Оролцогчийн санал болгож буй бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ нь энэ журмын 2.2-т заасан шаардлагад нийцэхгүй болсон													
7.2.5	Бусад													
7.3	Оролцогчийг хугацаанаас өмнө сэндрбоксоос гаргах тохиолдолд оролцогчид 30-аас доошгүй өдрийн дотор урьдчилан мэдэгдэх ба шалтгаан, шийдвэрийг дэлгэрэнгүй байдлаар хүргүүлнэ.		+	+			+		+	+			+	
7.4	Санхүүгийн тогтвортой байдал, оролцогч, хэрэглэгчийг хамгаалах зайлшгүй шаардлага үүссэн нөхцөлд зохицуулагч байгууллага нь урьдчилан мэдэгдэлгүйгээр тухайн оролцогчийг сэндрбоксоос гаргах эрхтэй			+					+	+		+		
7.5	Оролцогч сэндрбоксоос гарах хүсэлтээ сэндрбоксын нэгжид хүргүүлэх ба оролцогчийн хүсэлтэд үндэслэн зөвлөл дүгнэлтийг 10 хоногийн дотор санхүүгийн зохицуулагч байгууллагад хүргүүлнэ. Санхүүгийн зохицуулагч байгууллага холбогдох шийдвэрийг 10 хоногийн хугацаанд гаргана													
7.6	Оролцогч сэндрбоксоос гарах үед сэндрбоксын хүрээнд үйлчилж байсан санхүүгийн зохицуулагч байгууллагаас тогтоосон нөхцөл, шаардлага, хязгаарлалууд хүчингүй болно	+	+	+								+	+	
7.7	Оролцогч сэндрбоксоос гарах үед тус журмын 4.4.7-д заасан төлөвлөгөөний дагуу дараах арга хэмжээг нэн даруй хэрэгжүүлнэ													
7.7.1	Хэрэглэгчдэд үйл ажиллагаа дуусгавар болсон талаар мэдэгдэх	+							+	+				
7.7.2	Хэрэглэгчийн санхүүгийн хохирлыг тохиролцсон дүнгээр нөхөн барагдуулах	+		+		+			+	+				
7.8	Оролцогч сэндрбоксоос гарах үед тус журмын 4.4.8-д заасан гарах төлөвлөгөөг хэрэгжүүлнэ	+	+	+					+	+		+	+	

СЭНДБОКС ЗОХИЦУУЛАЛТЫН ОРЧНЫ ЖУРАМ		Австрали	Хонг Конг	Малайз	Сингапур	Тайван	Тайланд	Их Британи	Ямайка	Шри Ланка	Niger	Кени	Zimbabwe	Саудын Араб
7.9	Оролцогч сэндрбоксоос гарснаас хойш 30 хоногийн дотор санхүүгийн зохицуулагч байгууллагад дараах тайлангуудыг ирүүлнэ:													
7.9.1	Сэндрбоксоос гарах төлөвлөгөөнд заасан арга хэмжээний тайлан		+											
7.9.2	Сэндрбоксоод оролцсоноор гарсан үр дүн хэрэглэгчид тухайн шинэ бүтээгдэхүүн үйлчилгээний талаар хэрхэн хүлээж авсан, хэрэглэгчтэй холбоотой гомдол, маргаан сэндрбоксын хугацаанд гарсан түүнийг хэрхэн шийдсэн, хэрэв сэндрбоксын туршилт амжилтгүй болсон бол түүний шалтгаан, хэрхэн шийдвэрлэх боломжтой байсан талаарх мэдээлэл бүхий тайлан.		+				+					+		
7.10	Оролцогч сэндрбоксоос амжилттай гарсан бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүлэх тохиолдолд энэхүү журмын 4.4.9-т заасан шилжих төлөвлөгөөг шинэчлэн боловсруулж, санхүүгийн зохицуулагч байгууллагад хүргүүлнэ.													
7.11	Шилжих төлөвлөгөөтэй холбоотой шийдвэрийг 30 хоногийн дотор санхүүгийн зохицуулагч байгууллага гаргана.								+					
7.12	Санхүүгийн зохицуулагч байгууллага нь сэндрбоксоод амжилттай хэрэгжсэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээг зах зээлд нэвтрүүлэхэд шаардлагатай эрх зүйн зохицуулалтыг бий болгох талаар холбогдох төрийн байгууллагуудтай хамтран ажиллана.													
НАЙМ. БУСАД														
8.1	Сэндрбоксоод оролцож байгаа бүтээгдэхүүн, үйлчилгээнээс үүдэн хэрэглэгчдэд үүссэн хохирлыг оролцогч тал дангаараа харуулна.		+											
8.2	Санхүүгийн зохицуулагч байгууллага нь оролцогчид болон олон нийтийг сэндрбоксын зохицуулалтын талаарх зөвлөгөө, мэдээллээр тогтмол хангаж ажиллана													

